

N:o 81.

Af herr **C. J. Ödman**, om upphäfvande af bestämmelser om kapellförsamlings skyldighet att deltaga i moderkyrkans byggnad och underhåll.

Angående kapellförsamlingars skyldighet att deltaga i moderkyrkans nybyggnad och underhåll, stadgas *dels* i kungl. resolutionen af den 14 juni 1720 i § 10 följande: »Äfvensom och Kungl. Maj:t gifvit sitt bifall och samtycke till prästerskapets gjorda påminnelse om kapell och kapellförsamlingar, att de ej ifrån moderkyrkan sig må afsöndra utan blifva vid det som af ålder varit vanligt» — och *dels* i kungl. resolutionen den 9 december 1766, där det heter: — »Kapellboers skyldighet i gemen till kyrkobyggnad vid moderkyrkan må ej sträckas längre än till deltagande i moderkyrkans underhållande, antingen genom nybyggnad eller reparationer, i det skick och storlek den var, då kappellet efter tillstånd byggdes, och böra befrias från all öfrig ny tillbyggnad».

Dessa stadganden äro — fastän föråldrade och otidsenliga — ännu gällande, men borde, som sådana, snarast möjligt upphävas, emedan de i deras tillämpning har vållat och fortfarande vålla oreda och trassel emellan de olika församlingarna och äro för öfrigt i vissa fall omöjliga att på rättvist sätt tillämpa.

Jag tillåter mig, för bevisande af dessa påståenden, att anföra ett exempel, hvilket efter min förmening talar för sig själf.

Inom Göteborgs stift finnes ett pastorat, som utom själfva moderförsamlingen består af en annexförsamling samt fem kapellförsamlingar, af hvilka två af de senare ingå i den sedan på 1880 talet bildade annexförsamlingen. Dessa kapellförsamlingar äro tillkomna på olika

tider, hvaraf ett par för så länge sedan, att någon bestämd tid för deras tillkomst icke med säkerhet kan uppgifvas. Nu önskar moderförsamlingen reparera sin kyrka, och har för ett par år sedan fattat beslut därom på kyrkostämman, och därvid beslutat, att kostnaden härför skall ersättas af moderförsamlingen ensam, utan att därmed betunga kapellerna. Men öfver detta beslut anfördes besvär hos Konungens befallningshafvande, hvilken dock fastställde stämmobeslutet. Besvären fullföljdes hos kammarkollegium hvilken myndighet upphäfde Konungens befallningshafvandes beslut och biföll besvären — så till vida — att ärendet återförvisades till ny kyrkostämman, som skulle vara gemensam för hela pastoratet. Öfver detta kammarkollegii utslag anförde moderförsamlingen i sin ordning underdåniga besvär, framhållande, att då moderförsamlingen icke ämnade att anlita kapellerna om något bidrag till moderkyrkans ifrågavarande reparation, församlingen måtte befrias från att äfven höra kapellborna om detta ärende, då man på förhand kunde förutse att dessa icke hade något intresse utaf hur moderförsamlingen byggde eller underhöll sin kyrka. Men Kungl. Maj:t ansåg sig icke kunna upphäfva kammarkollegii utslag angående den gemensamma kyrkostämman, under åberopande af här förut anförda lagrum.

Så står saken för närvarande.

Som man här af finner, önskar moderförsamlingen själf reparera sin kyrka och själf bekosta denna reparation utan att härmed trakassera eller betunga kapellerna, men till följd af åberopade föräldrade lagbestämmelser, hindras församlingen att så få göra, utan tvingas att härvid inblanda kapellerna, hvilka naturligtvis icke kunna förutsättas ha något särskildt intresse hur moderkyrkan bygges eller underhålles, endast de kunna slippa att delta i kostnaden därför, hvarför de icke kunna misskännas, alldenstund de själfva få bygga och underhålla sina egna kyrkor.

Men äfven om man förutsätter att den blifvande gemensamma stämman skulle besluta i enlighet med moderförsamlingens förut fattade beslut om reparation af kyrkan så framträder frågan: Hur skall då kostnaderna fördelas? Kapellerna skola, enligt åberopade lagrum, vara med att delta i reparationerna af kyrkan endast så långt, »att kyrkan försattes i det skick och storlek den var då kapellet byggdes». Men hvem skall nu kunna säga eller bestämma i hvad skick kyrkan var på de olika tider, då dessa kapeller tillkommit? Någon syneförrättning på kyrkan har icke hållits vid dessa särskilda tillfällen, då de olika kapellen tillkommit, hvarföre en upptaxering af de särskilda ka-

pellernas bidrag till den ifrågavarande reparationen måste blifva mer eller mindre godtycklig.

En sak som ytterligare invecklar denna fråga är den, att själfva den nuvarande moderkyrkan var på den tiden, då ett par af kapellerna tillkommo, själf annexkyrka under ett annat pastorat. Det kunde således möjligen kunna ifrågasättas, enligt ofvannämnda lagrum, om icke dessa kapellers byggnadsskyldighet skulle afse den moderkyrka hvarunder kapellen hörde, då de finge tillstånd att bilda kapellag.

Liknande förhållanden som de ofvananförda torde förefinnas äfven inom landets öfriga provinser.

Liksom kapellerna, enligt meranämnda lagrum, äro skyldiga att deltaga i moderkyrkans byggnad och underhåll så vore de äfven förr skyldiga att deltaga i prästerskapets vid moderkyrkan aflöning, men denna skyldighet upphörde med den nya löneregleringens för prästerskapet införande på 1880-talet, åtminstone uti ifrågavarande pastorat. Mig synes därför att man på lika goda och rättvisa skäl borde fritaga dem äfven från det andra villkoret, nämligen bidraget till moderkyrkans byggnad och underhåll — då kapellerna har sig ålagt, att icke allenast aflöna sitt prästerskap, utan äfven att underhålla sina egna kyrkor.

Det är ytterligare att bemärka, att dessa kapellförsamlingar äro så tillvida själfständiga, att de hafva sina egna kyrko- och skolråd, egen pastorsexpedition samt äro egna kommuner.

På grund af hvad jag här ofvan anfört, vågar jag hemställa

att Riksdagen för sin del ville besluta att upphäfva bestämmelserna i kungl. resolutionerna af den 14 juni 1720 och den 9 december 1766, i hvad de röra kapellförsamlingars skyldighet att deltaga i moderkyrkans byggnad och underhåll.

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 24 januari 1908.

Carl J. Ödman.